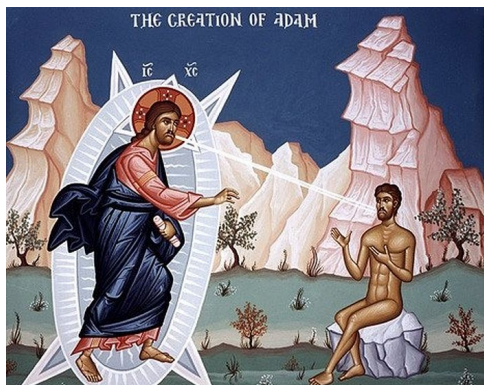

Володимир Тухлян

Людина є вінцем творіння, вершиною Божого творчого процесу. Створюючи людину за образом та подобою своєю (пор. Бут 1,26-27), Бог кличе до життя істоту, яка покликана представляти Бога на землі. Людина є боголюдиною за своїм потенціалом. Відтак вона істота вища не тільки тому, що наділена розумом і волею, але ще й тому, що має величезний потенціал зростання. Проте будучи абсолютно вільною і незалежною від Творця, людина може діяти всупереч Йому, якщо забуде, що створена «на образ і подобу» Бога. Це дорога в нікуди. А усвідомлення своєї подібності до Бога відкриває перед нами колосальні можливості, щоб творити і бути щасливою.

Впродовж «шести днів» Бог творить світ, приготавляючи його для людини. Як і в попередні дні, Господь творить людину своїм голосом. Проте в біблійному описі, як підкреслює св. папа Іван Павло II, відмінність творіння людини від інших творінь полягає в тому, що тільки її створення подано як плід рішення Бога та Його ухвали з'єднати людину з її Творцем особливим зв'язком. Тож сказав Бог: «Сотворімо людину на наш образ і на нашу подобу» (Бут 1,26). Цими словами, Творець планує дати дещо відмінне буття людині, ніж іншим творінням. Ще перед тим, як створити її, Він, як справжній митець, розмірковує над цим. Бог планує створення нової істоти – людини, яка носитиме «образ і подобу» свого Творця, й Слава Божа яснітиме на обличчі людини. В ній Творець, як навчає св. Амброзій Медіоланський, знаходить відпочинок: «Впали сутінки шостого дня, і створення світу закінчилося витворенням досконалості, яким є людина, котра, найпрекрасніша серед створінь, панує над усіма живими істотами і увінчує собою всесвіт».

Коли фізичний розвиток досягає достатнього рівня, тоді Бог «вдихає» у сформоване Ним тіло «подих життя» завдяки чому людина стає «живою істотою». Святе Письмо зображує Творця в образі Гончаря, котрий «ліпить» із земної глини людину. Будучи

створеною шостого дня, вона стає вінцем творіння, а її тіло містить фізичні, хімічні, біологічні й психологічні елементи. Таким чином акт творіння людини засвідчує подвійність її природи. З одного боку, вона створена «з пороку земного» (Бут 2,7), з матерії, тобто вона є одним з організмів, що живуть на землі, а з іншого боку, виходячи з біблійного одкровення, «дихання життя вдихнув у ніздрі її, і стала людина живою душею» (Бут 2,7). Тому людина є духовною істотою. Боже дихання – це вираз Божого життя, яке Він передає своєму творінню. В такий спосіб вона отримала Божественне начало, що є запорукою приналежності до Божого буття.

Що означає бути створеним «на образ і подобу Божу» тоді, і що означає цей акт сьогодні? Найперше те, що людина є Божим партнером. Тоді «узав Господь Бог чоловіка й осадив його в Едемському саду порати його й доглядати його» (Бут 2,15). Далі книга Буття показує динаміку розвитку спілкування людини з Богом. «І сотворив Господь Бог з землі всіляких польових звірів і всіляких птахів піднебесних і привів їх до чоловіка побачити, як він назве їх» (Бут 2,19). Цим словом сьогодні підтверджується першість людини супроти речей: вони їй підпорядковані та довірені її відповідальності. Натомість вона не може бути приневолена речами, які створила та якими користується. Бо у своїй подобі Творець бажає мати свого помічника, свій відблеск і свою славу на землі, а в своєму образі – Він хоче сам бути присутнім на землі. Подібно до Бога людина може за своєю волею змінювати оточуюче її середовище на краще, тому що бути створеним на Божий образ означає представляти Бога й діяти від Його імені тут, на землі. В «шостий день» творіння Господь Бог зробив людині пропозицію, від якої вона не в силі була відмовитися. І це означає, що «навіть якщо мати тебе покине, я тебе не покину, бо ім'я твоє записане у Мене на долоні» (Іс 49,15).

Те, що людина є образом і подобою Божою, пояснює таємниця Христа, бо Він є досконалим «образом невидимого Бога, первородним усякого створіння» (пор. Кол 1,15). Справжня велич людини відкривається в її відношенні до Бога через спорідненість із Божим Сином – Ісусом Христом. «Бог буде прославлений у власному створінні, Він-бо зробив його згідно і подібно до свого Сина. Руками Отця, через Сина і Духа, сотворена була за образом і подобою Бога ціла людина», – навчає св. Іриней Ліонський. Бог при створенні людини мисленно споглядав на Христа. Створюючи людину на свій образ, Бог мав предвічний задум Воплочення Христа, який об'єднує в собі образ Бога і образ людини. Однак через гріхопадіння Адама і Єви прекрасний Божий задум затьмарюється гріхом, який входить до людської історії. Чинячи гріх, людина бунтується проти свого Творця і радше віддає пошану створінню, яке насправді було для неї створено, ніж Творцеві, який створив людину, щоб панувала над створінням.

Образ Божий знову заяснив у житті людини щойно з приходом у світ Сина Божого, на прототип якого була створена людина. Коли Ісус прийшов на Йордан хреститися від

Йоана, то почув голос свого Отця: «Ти єси Син мій любий, у тобі – моє уподобання» (Мр 1,11). Цими словами Отець Небесний не тільки «тоді звернувся» до свого Сина Ісуса Христа, але «повсякчасно звертається» до кожної людини. Тому що кожна людина, якою б навіть лихою вона не була, – носить в собі «образ і подобу» Бога. Якщо людина не практикує молитовне життя, не ходить до церкви, на все скаржиться та ображається, нічого не встигає, то не дивно, що замість слів: Ти єси Син мій любий» чує зазвичай своє: тепер зрозуміло, що я ніхто. Я безкорисна людина, яка нікому непотрібна. Однак голос «Ти моє (Боже) уподобання» – лунає завжди. Сучасна людина надає перевагу слуханню гучної музики й цілодобовому перегляду телепередач, читанню численних заголовків новин, годинами може сидіти і переглядати стрічки та фотографії своїх друзів у соціальних мережах... Тому не дивно, що замість тихесенького і заспокійливого голосу всередині серця: «Ти єси Син мій любий, у тобі – моє уподобання», вона чує бунтівний голос під виглядом мотиваційних роликів чи реклам: докажи всім, що ти чогось вартий! Утни щось таке, про що ніхто не наважувався навіть подумати! І тоді ти заробиш багато «лайків», «підписників», про які так мрієш. Та з часом все це чомусь затихає. Кудись увесь цей запал пропадає. Ті люди, які покладаються на самих себе, подібні, як навчає Христос, до чоловіка, що збудував дім свій на піску, без підвалин. Води наперли на нього, й він одразу завалився, і руїна того дому була велика. (пор. Лк 6,49). Вони забувають, що носять в собі «образ і подобу» Божу, тому надають перевагу творінню перед Творцем.

Можливість почути тихий ненав'язливий голос, який кличе: «Ти єси Син мій любий», трапляється багато разів – через батьків, рідних, друзів, випадкових прохожих. Якщо людина навчиться абстрагуватися від звичних слів, які звикла чути, і прислухатися до голосу Божого під час молитви – то відкриє в собі неабиякий потенціал. Небуденні слова, які, нажаль, не прочитаєш на шпальтах газет чи журналів: «Ти єси Син мій любий, у тобі – моє уподобання» пригадають їй, що вона, подібно до Сина Божого, створена «на образ і подобу» Божу. «Бо з людиною, кожною без винятку, певною мірою єднається Христос, навіть якби цього людина не усвідомлювала», – навчає св. Іван Павло II. Усвідомлення того, що «образ і подоба Божа» є в мені, відкриває грандіозні можливості і дозволяє протистояти хвилям відчаю та розчарування, які так палко намагаються пошматувати людину.

Володимир ТУХЛЯН, «Образ і Подоба Божа» в Мені! // СЛОВО № 3 (71) 2017